

Position paper

Importheffing op buitenlands afval niet invoeren

De Vereniging Afvalbedrijven roept de Tweede Kamer op niet in te stemmen met de invoering van een importheffing op buitenlands afval. Het kabinet wil de extra belasting invoeren als maatregel na het Urgenda-vonnis om hiermee de uitstoot van CO₂ te verminderen. Maar de importheffing werkt contraproductief en levert nadelen op voor het milieu, de consument en de afval- en recyclingsector.

Op verzoek van de Vereniging Afvalbedrijven heeft Strategy& (onderdeel van PricewaterhouseCoopers) alle effecten van de voorgenomen maatregelen in kaart gebracht. Invoering van een importheffing op buitenlands afval kent negatieve gevolgen, de maatregel:

- leidt niet tot beperking van de CO₂-uitstoot in Nederland
- heeft een negatieve impact op het financieel rendement van afvalenergiecentrales (AEC's) en daarmee verdere investeringen in duurzaamheid en recycling
- kan negatieve milieugevolgen hebben buiten Nederland door storten van afval

Importheffing leidt niet tot beperking van de CO₂-uitstoot in Nederland

Het wegvallen van importafval heeft negatieve gevolgen voor de productie van duurzame energie in afvalenergiecentrales (AEC's). Elektriciteit en warmte die dan niet meer geleverd kan worden, zal vervangen moeten worden door fossiele bronnen, zoals gas- en kolencentrales. Het wegvallen van import van buitenlands afval leidt hiermee tot een daling van de uitstoot van maximaal 0,03 megaton, terwijl 0,2 megaton beoogd was. Bij de daling van het importvolume van AEC's daalt bovendien ook het Nederlandse aandeel hernieuwbare energie. Nederland heeft met 7,4% het EU-target van 14% hernieuwbare energie in 2020 nog niet gehaald. AEC's leverden in 2018 10,8% van de totale Nederlandse hernieuwbare energie. Bij wegvallen van het totale importvolume daalt het aandeel hernieuwbare energie met 0,2 procentpunt.

Importheffing pakt negatief uit voor rendement van AEC's, investeringen in duurzaamheid en recycling

De importheffing is niet alleen slecht voor het klimaat, maar heeft ook grote financieel-economische gevolgen voor de afval- en recyclingsector. Het volledig wegvallen van het geïmporteerde volume leidt tot een omzetzijding van circa 162 miljoen euro voor Nederlandse afvalenergiecentrales. Dit leidt tot een daling van het financieel rendement met ruim een kwart. Hierdoor komen investeringen in CO₂-hergebruik, biogasproductie, de uitbreiding van warmtenetten, recycling, scheiding en sortering onder druk te staan. Ook zullen ontdoeners van afval door lagere verbrandingsstarieven minder prikkels hebben om afval te scheiden en verwerkers minder ruimte hebben om recycling competitief in de markt te zetten ten opzichte van verbranden. Verbranding kan niet gezien worden als een losstaand onderdeel in het hele afvalverwerkingsproces. Sortering, recycling en verbranding gaan hand in hand. Dat geldt ook voor alle investeringen.

Importheffing kent negatieve milieugevolgen buiten Nederland door storten van afval

Buiten Nederland leidt de importheffing juist tot meer CO₂-uitstoot. Met de heffing wordt storten in eigen land goedkoper dan hoogwaardig verbranden in Nederlandse centrales. Storten staat onderaan de afvalhiërarchie van de Europese Commissie, want dat levert veel meer uitstoot van broeikasgassen op dan verbranden, zelfs als rekening wordt gehouden met extra transport naar Nederland. Minister Wiebes gaf in zijn brief aan de Tweede Kamer aan dat de voorgestelde Urgenda-maatregelen niet mogen leiden tot meer CO₂-uitstoot in het buitenland. Het heffen van extra belasting op buitenlands afval gaat hiermee lijnrecht in tegen de uitgangspunten die het kabinet zelf stelt. Bovendien strookt de maatregel niet met het Landelijk Afvalbeheerplan (LAP), waarin staat dat vanuit klimaatperspectief het gebruik van de volledige Nederlandse restcapaciteit zowel economisch als voor het klimaat nuttig is.

Importheffing belemmert Europese en Euregionale samenwerking

De afvalmarkt is een vrije Europese markt die geen 'buitenland' kent. Afvalstromen gaan over en weer. Nederland exporteert ook afval (per jaar circa 1 miljoen ton, vooral gevaarlijk afval) naar verwerkingsinstallaties die wij in Nederland niet hebben. Zo hoort het ook in een open Europese markt met gezamenlijke doelstellingen. Verder volgt uit de Europese Kaderrichtlijn Afvalstoffen dat lidstaten in samenwerking met elkaar een geïntegreerd netwerk van afvalverwerkingsinstallaties tot stand brengen met als uitgangspunt Europese zelfvoorziening. Als het specifiek gaat om (de toekomst van) afvalverbranding in Nederland volgt de sector het beleidskader Afvalverbranding dat eind 2015 naar de Tweede Kamer is gestuurd. Een importheffing gaat lijnrecht in tegen dit beleidskader op basis waarvan de sector zijn meerjarenplannen afgestemd heeft.

Bijlagen:

- PwC-rapport 'Importheffing buitenlands afval en uitstoot van broeikasgassen (september 2019)
- Beleidskader Afvalverbranding in Nederland (december 2015)